

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: **SOÓTHY GYULA.**
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A sajtószabadságról.

Prohászka Ottokár püspök beszéde az Országos Pázmány Egyesület közgyűlésén

Ha a minket foglalkoztató eszmék közt keresek e közgyűlés bevezetésére alkalmas gondolatot s érzéseink világában szétnézek, oly erős és való érzés után, mely igazán indít s mozgat s főkelti a közérdeklődést: nem találok alkalmasabbat a sajtószabadság eszméjénél e melegebb érzést az érte való lelkesülésnél.

A közelmúlt kimutatta, hogy mily általános lelkesüléssel, sőt elkeseredéssel foglalkozott a parlament, a sajtó s a társadalom a sajtószabadsággal, mint feltette e kulturális közszabadságot s bátran mondhatjuk, hogy hosszú idő óta nem küzdtek már eszményekért oly lelkesen, mint ahogy küzdöttek most a sajtóreformok ellen mindazok, kik azoktól a sajtószabadságot féltették.

Nem szándékom itt politikáim s nem is akarok a sajtóreformjavaslat ellen itt filippikázni; hanem szívesen ragadom meg az alkalmat, hogy elveink szempontjából rávilágítsak a sajtószabadság kérdésére s hogy rámutassak arra, hogy e kavardásban hol van a mi helyünk, s hogy miért állítanak éppen elveink s eszményeink oda.

Kijelentem tehát, hogy a mi erkölcsi eszményeink s elveink minket nemcsak egyes reformjavaslatok idejében állítanak az igazi sajtószabadság pártjára; hanem hogy mi épp az elvek erejében mindig és mindenütt szolgáljuk az igazi szabadság ügyét s harcoljuk a szabadság harcát, még pedig azáltal, hogy nemcsak hatalmi vagy parlamenti, hanem első sorban céhbéli ellenség ellen küzdünk, nemcsak külső, hanem belső ellenséggel szállunk szembe, más szóval mi védjük a szabadságot első sorban nem paragrafusok és törvények ellen, hanem erkölcselenség s jellemtelenség, tehát a szabadság belső megrontói ellen.

Tisztában kell lennünk u. i. az iránt, hogy kik a sajtószabadság ellenségei s hogy honnan fenyegeti a sajtószabadságot a legnagyobb veszedelem. Miután a sajtószabadság is erkölcsi vívmány s erkölcsi kincs, azért annak is a leghalálósabb ellensége nem a zsarnok, a legnagyobb veszedelme nem a korlátozó törvény s a bü-

tetés pallósát forgató hatalom, hanem legnagyobb ellensége a belső éretlenség, mely a sajtó szabadsággal élni nem tud s az erkölcsi hiány, mely azzal visszaél. Szabadságainkat elsősorban az a tisztelet óvja s védi meg, mellyel mi azokat tisztelni s nagyrabecsülni tudjuk s kompromittálásuktól ovakodunk. Ahol a szabadságot nem tisztelik, ahol azt az igazság s jószág szolgálatának nem tekintik, ahol a sajtószabadság hazug ígéinek takarója alatt folyton lelépnek az erkölcsi alapokról az erkölcselenség mocsarába, ahol a sajtószabadság örve alatt erkölcsöt rontanak lelkeket piszkítanak, másokat kizsebelnek s elnyomnak, ott nehéz kereszteshadat hirdetni a sajtószabadság védelmére, hiszen ott épp a sajtó munkásai azok, kik már gyökerében megrontották a belső szervezetében megmérgezték s halálra gyengítették a sajtószabadságot. Akik a sajtót arra használják, hogy a köztisztességet botránkoztatassák s a közérkölcset gyengítsék, azok magának a sajtószabadságnak az alapjait szedik szét.

Hogy a magyar sajtóban mennyi a sajtószabadság belső, immanens bomlasztó eleme, hogy mennyi a sajtó fajtalan Rinnövése, hogy mennyi a sajtószabadsággal üzőtt durva visszaélés, mely a jobb érzést undorral tölti el s az erőszakosabb természeteket erőszakos intézkedésekre inspirálja, azt felesleges vázolnom, ebben az undorban mi mindnyájan élünk s mindnyájan megsóhajtjuk a tisztulási folyamatot s ennek adott ékezősítő kifejezést mélyen tisztelt alelnökünk a sajtóról tartott kath. nagygyűlési beszédében. S ezt szükségesnek tartom itt külön hangoztatni; szükségesnek azért, hogy ne látszassunk minden megkülönböztetés nélkül egy gyékényen árulni azokkal, kik eddig ott csak piszkot, most pedig szabadságot árulnak, szükségesnek azért, hogy ne látszassunk közös zászló alatt csatázni a szabadságért, közös zászló alatt azokkal, kik a szabadságot e veszedelembe hozták, hogy ellene most e sajtóreform készül; de szükségesnek tartom ezt hangoztatni azért is, hogy fellépésünknek, szavunknak sulya legyen s hogy értékeljék hazafiúi, a szabadságot féltő aggodalmainkat, mikor látják, hogy azok emelik fel szavukat, akik a szabadságot megüstelték azzal, hogy vele vissza nem éltek, akik következképpen

a szabadság dolgában hivatottak arra, hogy helyes mértéket meghatározzák s nemes irányu fejlődését biztosítsák.

Az Országos Pázmány Egyesület a destruktív irányzattal szemben mindig az igazi sajtószabadságot szolgálta s tagjait is e szabadság szolgálatára s védelmére nevelte s irányította s ezt az által eszközölte, hogy minden szabadságnak, tehát a sajtószabadságnak is erkölcsi alapjait s ez alapoknak s elveknek érvényesítését a sajtóban sürgette s érvényesítette. Mint élő tilalomia s utmutató áll a sajtóreform gondolatvilágában s szellemi kavardóságban s rámutat az irányra, ahonnan minden sajtóreformnak, ha helyes akar lenni, ki kell indulnia s amerre haladnia kell, ha célt akar érni. Ez az irány az, hogy a sajtószabadságot elsősorban erkölcsi garanciákkal kell megvédeni s ha hiba s bomlás van a sajtószabadságban, ezt a bomlást is a sajtó munkásainak erkölcsi megújodásával kell megállítani.

Mi fogja ugyanis a kinövésekben elfajult, a visszaélések által meggyöngyült, ez által kompromittált sajtószabadságot megreformálni? Talán a törvénycikk, a perek, a büntetések, a közigazgatás, a rendészet benyulásai, az elkeserítő szekaturák, a politikai üldözések? Tudom s vallom, hogy kell a bűnnel szemben büntetés s kell a kihágással szemben külső represzsió; de azért mindig igaz lesz, hogy a szabadságot voltaképpen az etikai rátermettség, a magasabb műveltség, a lelkiismeretesség, a szabadsággal való élnitűdés, szóval erkölcsi kvalitások menthik meg s azok biztosíthatják egyedül. Nem akarok ennek hosszas fejtegetésébe ereszkedni; elég rámutatnom, hogy a szabadság a magas kultúra terméke s így csak magas kultúrfokon állhat meg. Gondoljunk arra, hogy mily kultúra hordozza a modern sajtót! A szabad sajtónak csodálatosan fejlett, technikai substrukciója van — a gyors értesülés s gyorsan lebonyolított forgalom alkotják föltételeit s rendkívüli komplikált munkaszervezetek teszik lehetségessé, hogy az éjjel megjelenő lapok százezer-nyi példányai másnap az ország távoli helyeire is elszállíttassanak. De a technikai fejlettségen kívül kell hozzá politikai, alkotmányi, jogéleti fejlettség, a gondolat, a vélemény szabad megnyilatkozásának joga; mindennekfölött pedig erkölcsi fej-

Oberbauer A. Utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

lettség, lelki műveltség, szellemi előkelőség kell hozzá.

A szabadságra csak az érlelődött rá, aki önmagának tud parancsolni, önmagának tud mértéket szabni s gyámság s cenzura alól is csak oly föltevés alatt szabadul, hogy tud saját maga lábán járni s a fontos közügyekben s érdekekben akar is és bír is okosan eljárni.

A sajtószabadsághoz nagy lelkiismeretesség kell. Itt szóvá teszik az egyház, az állam, a társadalom, s a kormány összes ügyeit; itt tájékoztatják s befolyásolják a közvéleményt; a sajtó életet vagy halált, romlást vagy haladást olthat olvasóiba; erőssége lehet az a szabadságnak s erkölcsnek, biztosítéka a haladásnak, mentővére az emberjogoknak, vagy átka mindennek. A legszentebb érdekeket is önzően s elfogultan s alantas célok szempontjából kezelheti. Összes javainkért a sajtóban kell sikra szállunk; itt lehet megvédeni a jogos s igazságot, az osztályokat s egyeseket jogtalanság s elnyomás ellen; de itt lehet el is árulni a tisztesség s igazság ügyét s akkor a sajtó nem a kulturális haladás zászlóvivője, hanem a jogfosztás alávaló zsoldosa és vérebe lesz.

Íme tehát a sajtószabadsághoz is lelki műveltség, erkölcsiség lelkiismeretesség, szellemi előkelőség kell. A sajtószabadsághoz is első sorban emberek s nem törvények kellene, istenes, erkölcsös, lelkiismeretes emberek, csak ezek kezébe tehetjük le a közrend, a köztisztesség, a közerkölcs, a közjó, a haladás, az igazság és közjólét oly fontos és hatalmas tényezőjét, amilyen a sajtószabadság s azoktól várhatjuk, hogy nem fogják kompromitálni.

Ének.

Ha Krisztus keresztién új szegeket látok
Ha szentfejére hulló gúnyszavakat hallok
A keresztes vitézeknek lelke velem:
Szeretnék harcolni a Jézus nevében!

Villanjon az eszme izzó tűzacéla
Hogy pusztuljon minden kicsinyhitű léha
A gúnynyilak sebét, szívünk vére mossa
S úgy halni meg Érté, büszkén, boldogan.

Pogány időkben nagy vívó csaták nyomán
Védve volt a kereszt, pirosvér biborán
És ma arculiúti a nagy szabadszelleml!
Ma lábball tiporva, üldözve a kereszt!

Van-e hát szív, mely hitben vértetetzen
Mint büszke római meghal az őrhelyen
Lesz-e zengő dala a világnak újra
A boldogító ige: Hiszek Benned Uram?!

Lesz-e vértanuja, dicső apostola
Ki ledönti összezúzva, törve porba,
Pogány isteneknek csalfa tüzoltárát
Hogy felépítse romián Krisztus

Golgóját?!

W. F. A.

tálni azt. Az Országos Pázmány Egyesület ezen dolgozik; szövetségese akar lenni a sajtó munkásainak, kik az emberiség összes eseményeit Krisztushoz kötik s kik az újságírást is Istenszolgálatának tartják. Ezzel a legnagyobb oiztosítékát teremtik meg a sajtószabadságnak. E hivatásukat megőrizzük főleg most, mikor a sajtószabadság ladikja sziklák közt vergődik. Bármi legyen sorsa a sajtóreformnak, mi folytatjuk munkánkat s oly férfiakat akarunk a magyar sajtó számára nevelni és segíyezni, kik mert a szabadsággal élni tudnak, azért a magyar sajtót is a legelőnyösebben s legideálisabban szolgálják. Üdvözlöm az elvek híveit s a közgyűlést megnyitom. (Hosszas, lelkes eljenzés és taps.)

Kath. Gyermekvédelem nálunk.

Keményfy K. Dániel által Esztergomban szerkesztett Gyermekvédelmi füzetben olvassuk a következőket:

A Központi bizottság január 12-én ülésezett Esztergomban. Dr Rott Nándor országos igazgató előterjeszti Balázs Ferenc gyulafehérvári kanonok, erdély-egyházmegyei igazgató jelentését s költségvetését az erdélyi gondozottakról. Összesen 6 gondozott van. Ezek közül 3 a kolozsvári Szent Antal árvaházban, 3 pedig özv. Besz Mihálynénál van elhelyezve Egy gyermek havi 15 korona tartásdíjjal évi 180 koronába kerül; mind a hatnak költsége 1080 korona.

A bizottság a költségvetést elfogadta s az összeg kiutalását megszavazza.

Örömmel jelentjük, hogy a távol Erdélyben is vannak már egyesületünknek gondozottja. Balázs Ferenc kanonok s egyházmegyei igazgató buzgó tevékenységgel működik közre egyesületünk terjesztésében, ami Erdély nehéz viszonyai mellett annál elismerésre méltóbb. Az esztergomi, kalocsai, pécsi, szombathelyi, rozsnyói egyházmegyék után Erdély is szépen fejleszti a keresztény szellemű gyermekvédelmet. Erdélyi gondozottjaink a következők: 1. Szenkovic Jenő gyergyóvásárhelyi születésű félárva gyermek; anyja beteges, még négy kiskorú testvére vár gondozásra. 2. Hambrich Tibor 6 éves, kolozsvári születésű; anyja özvegy bejárónő, még 3 gyermekek nevel. 3. Bogdán János kolozsvári születésű, 10 éves, teljesen árva. 4. Duschek István 12 éves, görögényszentimrei; anyja gyümölcsárulással nagyszámu családját alig tudja eltartani. 5. Zehán Péter 10 éves, gyulaeltelki; igen tehetséges fiú. 6. Ambrus István 4 éves, kolozsvári; az apa nyomorba eltaszítva hagyta el családját; anyja szolgál. A három első a kolozsvári Szent Antal árvaházban van elhelyezve, a 3 utóbbi özv. Besz Mihálynénál.

Uj tagok: Zomora Dániel praelátus-

kanonok Gyulafehérvár, Jakubek István polg. iskolai igazgató, Gyulafehérvár, Fuchs Gusztáv plébános Tövis, Pucher Anklét házfőnök Alvinc, Lórenz Filibert házfőnök Szászsebes, Gál Miklós plébános Tüz, Wéger Lajos káplán Gyulafehérvár, Butyka Sándor sz. széki tanácsos, plébános Borbánd, Sántha János pléb. Magyarigén, Rada György házfőnök Nagyenyed, Szabó Lázár fegyintézeti lelkész Nagyenyed, Bárány Lukács tb. kanonok-főesperes Szamosujvár, Kopacz Gergely plébános Óradna, Palikó Ferenc plébános Naszód, Péter Márton s. lelkész Szamosujvár, Szt. Ferenczendi zárda Déés, Szt. Ferenczendi zárda Szamosujvár, Boeskor Ferenc plébános Apanagyfalú, Kalit Ferenc plébános Deésakna, Huszár Ádám plébános Magyarláros, Nersiczky N. huszárfőhadnagy Szamosujvár, Kovács Lajos káplán Beszterce, Botár Gáspár hittanár Szamosujvár, Kapatán Márton plébános Szamosujvár, Noszkó Béla esperes-plébános Beszterce, R. Kath. Plébánia Óradna, R. Kath. Iskola Kolozsvár, Lőrincz Sándor plébános Szászfenes, R. Kath. Leányiskola plébános Marosvásárhely, R. Kath. Plébánia Nyárádköszvényes, R. Kath. Plébánia Jobbágyfalva, Glósz Oszkár plébános Székelyhodos, Albert István plébános Ehed, R. Kath. Plébánia Sellye, Rác István esperes plébános Szászrégen, Kacsó László plébános Jobbágytelke, Geggő György plébános Deményháza, Molnár Miklós plébános Nyárad-Remete.

Városunk építési tervezete.

A városok országos kongresszusa legutóbbi gyűlésén tárgyalta a városok hitelteltségét s abban állapodott meg, hogy a hitelügyek kieligítése céljából együttesen vesznek fel megfelelő kölcsönt. Törekvésünk támogatását a kormány is megígérte. A városok a közös program alapján kidolgozták az 1914. évre szóló munkatervet, amely érdekes képet nyújt városaink fejlődéséről s arról a céltudatos modern irányról, amely felé az okos vezetés viszi a városok életét.

A kölcsönre összesen 83,358,906 koronát irányoztak elő. Ebből a tekintélyes összegből az egyes városokra a következő tételek jutnak:

Beszterce: Villanytelep építésére 800.000 kor., vízvezeték és csatornázásra 341.080 ko r., függő kölcsön visszafizetésére 300.000 kor., közbiztonság kibővítése 150.000 kor., nyilvános illemhely költsége 14.000 korona.

Brassó: Közkórház építésére 1,500.000 kor., utcák kövezése, csatorna és szabályozás 500.000 kor., függőkölcsön visszafizetése 1,000.000 korona.

Csikszereda: Városi villamos telep bővítésére 200.000 kor., már megvett ingat-

5 Kgr. legfinomabb cuba kávé
vagy tetszésszerint legjobb
minőségű gyöngy — arany jáva —
arábiai maccót 19. — koronáért
utánvétellel!

Közvetlen hamburgi kávébehozatal!

VINCZE JÓZSEF

Rum, Tea, Cacao és mindennemű
fűszerek legolcsóbb árban.

kereskedő
Gyulafehérvár. Telefon
szám 43.

lanok kiízetésére 150.000 kor., iskola építésére 120.000 korona.

Dés: Utcaburkolatra 110.000 kor., polgári leányiskolára 70.000 kor., községi iskolákra 45.000 kor., és 25.000 kor., óvodákra 70.000 korona.

Déva: Vízvezeték- és csatornázásra 750.000 kor., laktanya építésre 450.000 korona.

Dicsőszentmárton: Városi gázművek költségeinek fedezésére. 300.000 korona.

Erzsébetváros: Árvédelmi töltések helyreállítására 25.000 korona.

Fogaras: Villamos világítás és városi mozgóra 350.000 kor., városház építésére 250.000 korona.

Gyergyószentmiklós: Vágóhid építésére 120.000 kor., vízvezeték és csatornázásra 1.500.000 kor., villanytelep költségére 240.000 korona.

Gyulafehérvár: Polgári fiúiskolára 160.000 kor., városház építésre 240.000 kor., csatorna kiépítésére 20.000 kor., vízvezeték, csatornázás 2.000.000 korona.

Hátszeg: Városi kórház építésére 300.000 korona.

Kézdivásárhely: Honvéd laktanyára 600.000 kor., vágóhid építésre 110.000 kor., terület kisajátításra 40.000 korona.

Nagynyed: Nagynyed és Tövis közti villamos távvezeték kiízetésére 350.000 korona.

Nagyszében: A város általános köveztésére 2.500.000 korona, városi közkórház kibővítésére 1.265.000 kor., közvágóhid építésére 830.000 korona.

Szegesvár: Vágóhid kibővítésére 200.000 kor., árvíz által tönkretett ut helyreállítására 300.000 korona.

Sepsiszentgyörgy: Törvényszék építési hozzájárulás 100.000 kor., törvényszéktelek vételára 150.000 kor., törvényszék telek környékének rendezése 50.000 korona.

Szamosújvár: Közvágóhid építésére honvéd laktanya kibővítésére 1.000.000 korona.

Szászrégen: Új közvágóhid építésére 250.000 kor., építendő Maros-hid céljaira 100.000 korona.

Szászsebes: Vízárók helyreállítása 25.000 kor., Közvágóhid kibővítése 150.000 kor., állami ut hozzájárulása 150.000 kor., villamos távvezeték 400.000 kor., kórház építés tulkiadás 70.000 kor., villamos műhöz dynamó gépre 130.000 korona.

Székelyudvarhely: Villamosmű beruházására 30.000 kor., vágóhid átalakítására 110.000 korona.

Torda: Vízvezetékre 1.000.000 kor., csatornázásra 500.000 kor., városi uthálózat 400.000 korona.

H I R E K.

Személyi hír. Özv. Pallavicini Edéné szül. Majláth Etelka grófnő, fia ögróf Pallavicini György képviselő kíséretében mult szombaton püspök urunk és a Kegyelmes asszony látogatására városunkba érkezett. — Meisel József brassói apát több napig volt az aula vendége.

Szándékozunk ismertetni azon egyesületeket, melyek keretében élünk és mozgunk: Missió egyesület, Oltáregylet, Eucharistis társulat, Gyermekevédelem stb. Ha valaki elválnál egyik vagy másik ismertetését, köszönettel vennők. Ime itt a théma, ha valaki dolgozni szándékozik.

A Kath. Legényegyesület estélye. Sokszor fog el a keserűség, mikor városunk szellemi életén tekintek végig. Hiszen csak össze kell hasonlitanunk akár melyik száz lakosságú mezővárossal. Ott van dalegyesület, műkedvelő társaság, még operát is tudnak előadni. S mi van itt? Hányan kíséreltek meg már lelkes önfeláldozással, hogy ezen a bajon segítsenek? Rövid siker után ismét beállt a szomorú pangás. Nem hozott gyümölcsöt a városi pártnak ez irányban megindult nagyhangú terve sem. Csak egy intézmény ad magáról minden évben olyan életjelet, amely mindig felelőtlenül előttem a remény halvány sugarát, hogy vagy belőle, vagy példájából kell az új hajnalnak felvirradnia. A siker biztosítéka az összetartás és ez van meg a Kath. Legényegyesületben. Hogy mi, jobban mondva ki a kapocs, azt mindannyian tudjuk. Ahol a vezető kedves egyénisége, vonzó lekötőlemezű modora, jó kedélye és megrendíthetetlen munkakedve oszlat el minden nehézséget, old meg minden félreértést és plántál kedvet a kedélyekbe, ott megvan a sikernek minden feltétele. S ezt évek egész sorának megújuló kedves hatásai mondatják velünk. Azt hiszem, nagyon sokan csóválták meg kételkedve a fejüket, amikor megtudták, hogy az idén A betyár kendőjét hozták színre. Hol veszi a szereplőket? Hogyan tartja össze őket? Be tudja-e nekik tanítani? Csak kevesen voltunk, akik teljes bizalommal hirdettük, hogy Rass Károly nem vág neki olyan feladatnak, amelynek megoldásában nem bízunk. És — a keveseknek volt igazuk.

Még az is, aki nagyon éles, bíráló szemmel nézte végig az előadást, alig találhatott benne igaz hibát, de szépet, sikerült annál többet.

A Szivelné Szilágyi Irén (özv. Kulcsárné) szerepét jobb kezekbe nem is lehetett volna letenni; kellemes nyugalma, előkelő higgadtsága, jószágos komolysága mesteri összhangba olvadt. Szinyi Jolánkát (Örzi) meg más oldaláról ismertük meg talán még előnyösebben: a más szerepeiben olyan fürgé, eleven, temperamentumos leányka a tragikák komoly érzelmességébe élte bele magát s annyi erő, olyan mélység volt játékában, olyan tökéletesen tükrözötte arca a lélek küzdelmeit, hogy még a vásznon is hatásos lett volna játéka, ha kifejező szavaltatát nem halottuk volna is. Kelemen Mariska (Boris) nagyon csinosan alakította a külsőleg kardosnak látszó, de mégis lágy szívű asszonyt. Vintilla Mariska (Zsófi) kedves, dallamos hangjával, csinos énekszámáival és Szilágyi Gizi (Buziné) ügyes játékával emelték a hatást. Resch Rezső (Bandi) igaz drámai erővel játszotta meg nehéz szerepét egy-egy jelenetben annyi élethűséggel, hogy megrázta a lelket. Mellette különösen Bencsik István (Andó) kellemes baritonja s ügyes alakítása és Mátyás Ferenc járultak kiválóan hozzá a sikerhez, az

utóbbi mindkét szerepében (Buzi és Kulcsár Nagy Ferenc) nagy természetességgel domborította ki a kómikumot. A többi szereplőkről is csak kedvező bírálatot mondhatnánk s ne vegyék rossz néven, ha névszerint nem emlékezhetünk meg valamennyiükről, a hatás teljességéhez, az est sikeréhez mind legjobb tehetségekkel működtek közre.

A szereplőket — gyakran nyílt színen is — a tetszésnek gyakori, meleg megnyilvánulása elégítette ki fáradozásaiért. A siker öröme ott ült nemcsak az ő arcukon, hanem az elnökén is, akit harsogó éljenzés közt két pohárköszöntőben is (Roska Miklós dr. és Részner Ödön) üdvözölték az est nagy sikeréért, lelkes fáradozásáért. Az előadás után az ifjúság reggelig táncolt s a társaságnak nem táncoló része vidám poharzás, barátságos eszmecsere közben töltött el egy gondtalan, kellemes éjszakát. A szellemi és erkölcsi sikerhez szép anyagi is járul, mert a tiszta jövedelem 601 K; de igaz is, hogy olyan zsúfolt házat már régestrégen nem láttam. Bár mindig így lenne!?

Végül itt adjuk a felülízetők névsorát: Püspök ur és a Kegyelmes asszony 15—15 kor., dr. Fejér Gerő, Fuchs Nándor, Fridszam György, Rass Károly, dr. Roska Miklós, Schermann Kálmán 10—10 kor., Balázs Ferenc 8 kor., Cirlea Aurél, Löw Károly, Tamási Áron, Zomora Dániel 6—6 kor., Kárpiss János, Urbán Gyula 5 kor., Körödy Imre, Solomon Szabin, N. N. 4—4 kor., Deutsch Manó, dr. Csabry Bonifác, dr. Cseke Vince, dr. Konta Viktor, Kozyzewszky Géza, Nemes Albert, Kovács Lajos, Szekáll Ignác 3—3 kor., Vince József 3 K 20f., Maxi bácsi, Bujáky Domokos, Haraly Béla, Király Gáspár, Lestyány József, Tollusz Antal, Udvarny József, Jencsel Trifán, Erdődy Károly, Cirlea Péter, Ongert Alfréd, Ongert Károly, Zudor Lajos, Zlamál Ágós 2—2 kor., Vince Albert 1 K 50 f., N. N., Muresán Publius, Simó Dénes, Oelberg Ernő, Szabó Lajosné, Bilcz Gyuláné, Hermann Péter, Szrága Ede, Péter József, Bisztricsányi Albert 1—1 kor., Tallós Emil 80 fill. Augustin J. és Kovács szakaszvezető 60—60 fillér. Fogadják a nemeslelkű adakozók e helyen is a Legényegyesület hálás köszönetét.

— **A jó fiu.** A minap egyik közeli község jéggyőzéhez egy öreg falusi asszony kopogtatott be, hogy fia számára, aki a vasúthoz akart folyamodni, erkölcsi bizonyítványt állítljon.

— Hát aztán jóra való ember a fia? — kérdezte az öregasszonyt a jegyző.

— Már hogyne, állítlom. Ejszen bátran irhat arról minden jót. Finom gyerek a Péter, derék, jó fiu.

— No jó, akkor kiállítjuk a bizonyítványt, küldje el a fiát s adjon neki egy koronát stemplire.

Az öregasszonynak nem tetszik a dolog. Végre nagy nehezen kivallja:

— Nem jó lösz ez így állítlom. Ha én odaadom a koronát a fiam kezébe, amilyen gazember, bemén a kocsmába, oszt elissza.

Érdekes statisztika. Olvasom az 1910. évi népszámlálás adataiból készült 1911. évi statisztikai évkönyvet. Ide igatjuk ez érdekes részletet, a magyarság és román-ság számarányáról nálunk Erdélyben. A lakosság számát tekintve, a szorosan vett erdélyi vármegyékben és törvényhatósági városokban a románság és magyarság állása a következő: Alsófehér vármegyében 39,107 magyar, 171,483 román; Beszterce-Naszódban 10,737 magyar, 87,564 román; Brassóban 35,372 magyar, 35,091 román; Csikban 125,888 magyar, 18,032 román; Fogarásban 6466 magyar, 84,436 román; Háromszékben 123,518 magyar, 22,963 román; Hunyadban 52,720 magyar, 271,675 román; Kisküküllőben 34,902 magyar 55,585 román; Kolozsban 60,735 magyar, 153,717 román; Kolozsvár városban 50,704 magyar, 7562 román; Maros-Tordában 111,376 magyar, 70,192 román; Marosvásárhelyen 22,790 magyar, 1717 román; Nagy-Küküllőben 18,474 magyar, 60,381 román; Szeben megyében 10,159 magyar, 113,672 román; Szolnok-Dobokában 52,181 magyar, 189,443 román; Torda Aranyosban 44,630 magyar, 125,668 román; Udvarhelymegyében 118,458 magyar, 2840 román lakik.

Vallásos, ügyes, gondos sekrestyés valódi áldás a községre, plébániára, példás élete élő prédikáció. Akinek ily sekrestyésre van szüksége, forduljan a szerkesztőséghez.

Pápai áldást osztott főpásztorunk múlt vasárnap az irgalmas nővérek templomában, mely alkalomból szt. beszédben kitért elhunyt sógorának őrrói Palavicini vallásos életére, ki Mosdóson példás buzgósággal végezte szt. gyónását és részesült a pápai áldás kegyelmében. A templomot zsufolóság megtöltötte a hívek serege. Ez ájtatosság délután 4 órakor folyt le.

Az időjárásban február 2. nevezetes nap. A medve felébred s ha langyos meleg idő van, visszafordul barlangjába s tovább alszik, ha hideg, fagyos az idő, kijön, mert enged a hideg. A latin közmondás szerint: Maria purificante, sole micante, majus frigus erit, quam ante. Majd meglátjuk. Eddig az idő erősen tartja magát.

Disztorna. A gyulafehérvári r. kath. főgimnázium tornaköre ez évi téli disztornáját folyó hó 8-án vasárnap délután 5 órakor tartja az intézet tornacsarnokában. A műsor főleg a svéd tornarendszer anyagából van összeállítva. Az estélyen az 50. cs. és kir. gyalogezred zenekara játszik. A minden évben oly szép sikerrel tartott tornaestélyre felhívjuk a közönség figyelmét. Meghívók kimentek.

A Székely Társaság i. hó 15-re tervezett táncfal egybekötött kabaré estélyét 21-én tartja meg a sétatéri Vigadóban: Kastaly Irmuska, Körösy Irénke, Krzyzewsky Elluska, Pakot Ilonka, Szabó Mariska, Székál Margitka, Csecskedy József, Gál Mihály, Kastaly Gyula, Kéz Andor, Sándor Béla, Székál Ignác, Székál Mihály és Török Béla közreműködésével. Társalgó: Cseke Vince dr., rendező: Riszner Ödön. Műsor kapható a pénztárnál. Hely-

árak: ülőhely (számozva) 2 K, állóhely 1 K. Kezdet este fél 9 órakor.

Népszere előadás Kézdivásárhelyt. A Pedagógiai Társaság ötödik előadását febr. 1-én tartotta a város háza tanácstermében. Erőss József főgimnáziumi tanár szabadelőadásban ismertette a régi székelység rendi tagozódását és székelység történelmi kialakulását. Az érdekes előadást a szépszámu közönség élénk érdeklődéssel kísérte.

Ráth Endre országgyűlési képviselői választói között. Ráth Endre február 1. és 2-án Kézdivásárhelyt időzött. A Milleneum nevű vendéglőben tartott pártgyűlésen beszámolt a közelebbi évek politikai küzdelmeiről. Választói a tüzes ellenzéki politikust nagy szeretettel fogadták. Ráth Endre 3-án visszatért Budapestre.

Dr. Springer Sándor egyet. orvos és fogorvos Lépes-utca 8. sz. alatt (Baruch Jenő féle ház) rendeléseit megkezdte.

A Székely Társaságok Szövetségének 1913. évi augusztus hó 25. Előpatak-fürdőn Deák Lajos kir. tanácsos elnök vezetésével tartott VIII. rendes közgyűléséről kiadta a jegyzőkönyvet, amelyben egész terjedelmében közölve vannak a gyűlésen történt előadások, javaslatok és határozatok.

Ismeretterjesztő előadások. Csikszere-dán az ismeretterjesztő előadások rendjén i. hó 1-én a rk. főgimnáziumban dr. Sándor Gábor ügyvéd a nő gazdasági helyzetéről, Venczel József tanár pedig a repülésről tartott élvezetes és tanulságos előadást. Ez utóbbi vetített képekben mutatta be a repülés fejlődésének történetét és jövőjét. Az előadásokat a szépszámu közönség nagy tetszéssel hallgatta végig. Február 2-án ugyanott a kereskedelmi és iparkamara felkérésére a városi tanács több tanár közreműködésével az Albániát ismerető előadások egyikét mutatta be. Vetített képek kíséretében Durazzo és Valona jelenét és jövőjét ismertette a felolvasás a hallgatóság előtt.

A kivilágítási költség. Zsurmay Lipót házfőzredes a vizaknai csata alkalmával mintegy ötszáz emberével elszakadt Bem seregétől, s Medgyes felé sodortatott. Itt aztán megvetette a lábát, s váltakozó szerencsével Heyde dragonys őrnagy ellen harcolt. A pályabér: Medgyes volt; s hol ő szorította ki a császáriakat a városból, hol ezek őtet.

Történt, hogy 1849. február 8-án Heyde őrnagnak kedvezett a hadi szerencse. A medgyesi szászok a győzelem örömeül kivilágították a várost.

De másnap előrobogott Zsurmay, s kiverte Heyde dragonysait Medgyesről. A győztes elé, amint az már a szászoknál szokásban volt, hódoló küldöttség járult.

— Talán bizony engemet is kivilágítással akarnak megtisztelni? — pirít rájuk Zsurmay.

Ha úgy parancsolja az ezredes ur! — hajlongott a polgármester.

— Dehogyan parancsolom, — válaszolt kedélyesen Zsurmay. — Mennyibe is került az a tegnapi illumináció?

— Körülbelül kétezer forintba, — felelt siránkozva a polgármester, úgy okoskodván, hogy ha ilyen nagy összeget

mond, Zsurmay szive bizonyára meglágyul.

— No, én megkímélem a fáradságtól a várost, — felelt Zsurmay, — nem kell a kivilágítás . . .

— Oh kérem, kérem! — vágott közbe mély böklással a polgármester.

— Igen; nekem nem kell a kivilágítás, — folytatta Zsurmay kissé emeltebb hangon, — nekem csak a kivilágítás költsége: a kétezer forint kell.

A szász atyafiak mosolygós ábrázata hirtelen elsavanyodtak. De azért félóra múlva már együtt volt a pénz, s Zsurmay jókedvvel száguldozott tovább Marosvásárhely felé.

Alig távozott Zsurmay, jön megint Heyde báró. De már ennek fele sem tréfa. A polgármester felölté diszruháját és kisetett eléje.

— Mi csak örülünk, — ugymond — ha ismét a báró urhoz lesz szerencsénk. De ebben az esetben sziveskedjék annyi haderőről gondoskodni, hogy a város megvédhető legyen, mert nekünk sem pénzünk sem kedvünk minden második nap kétezer forint kivilágítási költséget fizetni.

Miért szeretett volna Bem magyarul tudni? Petőfi mint tudjuk, erdélyi táborozása idején sem feledkezett meg bübajos lantjáról. Itt a harc fürgetegében, az ágyuk mennydörgése közt születtek a legsebbe csatadalai.

Bem ezeket a vérpezsdítő dalokat a tábortól kinyomatta s ezer meg ezer példányban osztotta ki a legénység között.

— Csak azért szeretnék magyarul megtanulni, — mondá többször, — hogy az én kedves Sándorom verseit eredetiben elolvashassam.

S rendkívül örült, mikor Petőfi „Az erdélyi hadsereg” s „Négy nap döngött az ágyú” című költeményeit franciára fordította.

A megcenzurázott korcsmacéger. A Bach-korszak intézői nemcsak a könyvekre, hirlapokra, de még a hirdetésekre, sőt a cégtáblákra is kiterjesztették az ellenőrző figyelmet.

Egy dunántúli városkában új vendéglő nyílt, aminek a cégtáblájára szép-piros hajnal nőt festve, amidőn ragyogva emelkedik föl a nap a láthatáron. A poétikus korcsmacéger fölé ez volt írva:

Vendéglő a felkelő naphoz.

Az új cégér azonban nem soká pom-pázott, mert a korcsmárost másnap a kerületi főnök elé idézték.

— Hallja barátom, — szólott hozzá atyai szíggal a főnök, — vagy leszedi azonnal a cégért, vagy bezáratom.

— Miért? — kérdezte meglepetten a korcsmáros.

— Mert az valósággal forradalmi felirat. A felkelő nap az új korszak hajnalát jelentheti, amiről a fölforgatók annyit beszélnek. Szóval, azt a cégért vegye le még ma, különben ismétlem, becsukatom, s akkor aztán jó ideig nem fogja látni a felkelő napot.

A korcsmáros ijedten ment haza és rögtön levétette a veszedelmes cégtáblát. Hanem azért sajnálta eldobni s azért is

kapta magát és elkeresztelte a hajnalt — alkonyatnak.

Mikor aztán másnap a kerületi főnök ur arra sétált, ezt a fölírást olvasta a korcsma felett:

„Vendéglő a lenyugvó naphoz”.

— Ez már helyes, — mormogta a főnök és megelégedetten fordult be a vendéglőbe egy pohár sörre.

Az „Etédi műkedvelő társulat” 1914. február hó 8-án (vasárnap) az „Erzsébet”-ház nagytermében színi előadással egybekötött kórosas táncvigalmat rendez. Színe kerül: A cigány, népszimű. Kezdeté este fél 7 órakor.

Uj ut a Gyikostóhoz. Csik vármegye gyergyói részén van a Gyikostó. A gyönyörű természeti csoda Gyergyószentmiklóstól néhány kilométernyire van. Most épül ott egy ut, a gyergyószentmiklós—békási vonal, amelynek párját egész Európában nem lehet találni. Ez az alagútból kijövő ut szédületes magasságról: kétszáz méternyi légvonalnyi utat egy kilométerre kifejtve tesz meg a sziklák oldalán vizesékek és természetalkotta kőkapuk között haladó, sziklába vágott ut, négy serpentinnek kiképezve jut le a Pokoltorka nevű helyhez. Ez az ut egy kilométeres és előreláthatólag százötvenezer koronába kerül.

Sepsiszentgyörgy diszpolgára. Sepsiszentgyörgyről jelentik: Rendkívüli közgyűlés keretében szép ünnepségek között adták át Szentkeresztly Béla háromszékvármegyei főispánnak a diszpolgári oklevelet. Az ünnepi beszédet Bálint Dénes polgármester mondotta, amelyért a főispán köszönetet mondott és ez alkalmából a város szegényei javára ezer koronás alapítványt tett.

Az anyák büszkesége a szép és egészséges gyermek, hogy ez elérhető legyen, igyek minden gyermek a hidegbb időszakban állandóan Zoltán-fele csukamájolajat, melynél kiválóbb készítmény nem létezik, mert tápereje nagy, szaga, ize nincs és könnyen emészthető. Üvege 2 korona a készítő Zoltán Béla gyógyszerárában Budapestben.

Cukorrépa műtrágyázási eredmények. Eddig azt hittük, hogy hazánkban a cukorrépa alá egyedül szuperfoszfáttal kell műtrágyázni, az Országos növénytermelési kísérleti állomás által mult évben Szokolcán végzett kísérletek azonban azt bizonyítják, hogy a szuperfoszfát egy magában való alkalmazása nem mindenkor a legjövédelmesebb. 10 kísérlet átlagában ugyanis kat. holdanként az egymagában alkalmazott 200 kg. szuperfoszfát után 11—53, átlagban 25 mm. volt a termés és 62 K a jövédelmi többlet, 200 kg. szuperfoszfát és 67 kg. chilisálétrom után 21—103, átlagban 47 mm. termés és 117 K a jövédelmi többlet. — 200 kg. szuperfoszfát, 67 kg. chilisálétrom és 75 kg. 40 százalékos kálitrágya után pedig 37—122, átlagban 69 mm. termés és 172 K jövédelmi többlet származott. A tiszta haszon a műtrágyázások fenti sorrendjében 42, 87 és 132 korona. A nitrogén és káli trágyázás rendkívüli eredménye kétségen

kívül a mult évi nedves és a cukorrépa fejlődésére nagyon kedvező időjárásnak is köszönhető. Kevésbé kedvező időjárás mellett főként a szárazabb jellegű sikságokon a káli és chilisálétrom hatása és jövédelmesege felette kétes és épen azért használatuk inkább csak az ország hegyes völgyes nedvesebb éghajlatu vidékein ajánlható, a szárazságra hajló sikságokon biztos eredményt ezután is a szuperfoszfát egy magában való alkalmazásától várhatunk.

A tanító patronázs-tevékenységének fontossága.

(Elmondotta Gereöffy Csanád tanító a Csik Vármegyei R. Kath. Tanítóegyesület gyergyói fiökkörének f. évi január 22-én tartott gyűlésén.)

I.

Az egyesület választmánya azzal bizott meg, hogy ezen a gyűlésen a „Patronáže egyesület” céljait s a tanítók ezen egyesület kebelében kifejtendő munkásságát ismeressem. Szívesen teszek eleget a megbízásnak s örömem annál nagyobb, mivel a tanítók iskolán kívüli tanítói munkásságát sokszor hallottam vitatni s nem egyszer láttam, hogy a tanítók sok olyan dologban találnak hivatászerű működést, amik tőlük s tanítói állásuktól nagyon távol állanak, míg a tulajdonképpeni tanítói működést teljesen figyelmen kívül hagyják. A mi munkánk ugy gondolom nem annyira a felnőttek, mint inkább a gyermekek nevelésében kell, hogy kimerüljön s ez a munka, hogy az iskola falai között nem végezhet be, s hogy utcán templomban s mindenhol, ahol a tanító jelen lehet, mennyi nevelői munka várokozik rá s hogy a szülővel való állandó érintkezés s nevelési módok barátságos megbeszélése milyen fontos, semmi sem bizonyítja fényesebben, mint a napjainkban annyit emlegetett Patronage egyesület, melyet a kultusz kormány rendeletileg törekszik mindenhol, ahol tanító van meghonosítani, mert ezzel az ország erkölcsi értékét polgárainak becsületes gondolkodásbani megerősítését látja s egy finomabb, ideálisabb szellemvilágu kultur-ország soraiba törekszik jutni.

Ugy képzelem ezt az egyesületeket, mint a nemzet kulturájának egy illatozó virágkelyhét, melyhez, hogy el ne hervadjon a nemzet kertészeinek, a tanítóknak kell szeretetteljes munkával járulniok s akkor az elhintett mag sok, sok apró virágot fog létrehozni s így a kultúra melegágyából kikelt virágok kis koszorút fognak alkotni a szeretet isteni alakjának feje körül.

Tekintetes Közgyűlés! A Patronáže egyesület célja: I. A bármimódon megromlott lelki gyermekek jó utra való terelése, munkára szorítása. A még nem züllött, de rossz környezetben élő gyermekeknek és fiatakoruaknak a veszélyeztető környezetből való kivétele. Miután a tapasztalás bizonyítja, hogy kizárólag az iskolai falai között teljesített munkásság a rossz hajlamokat kiirtani, az elzüllést megakadályozni képtelen, a tanítónak az is-

kolai nevelés sikerének érdekében elsőrendű kötelessége, hogy az iskolán kívül is nevelői tevékenységet fejtsen ki s ezen munkáját terjessze azokra ki, kik az iskolát már nem látogatják. Ez legalkalmasabban a tanítói patronázs intézménynek megalkotásával biztosítható. E célból minden olyan községben, hol tanító van az az egyesület megalakítandó. Törekedjenek a tanítók a község minden intelligens, illetve értelmes tagját az egyesület céljainak megnyerni, mert ezekkel sokkal sikeresebb munkát végezhet, míg ezek kikerülése sokszor összeütközést is szülhet. Sokan a tanítók közül azzal védekeznek, mintha az intelligencia vonakodnék az ilyen egyesület kebelébe belépni. Pedig a legtöbb jótékonyt győző egyesület, mint például a szegény tanulók segélyező egyesülete, rongy hasznosító egyesület, napközi otthon stb. nagyrészt meggyőződésem szerint vagy hiányoznak a község életéből, vagy ha megvannak ahhoz a tanítónak nagyon kevés köze van. Ahol sem intelligens közönség, sem értelmesebb gazda közönség nincs, ott a tanító a hozzá legközelebbi község tanítóival karöltve törekszik patronázs egyesületet alakítani s velük együtt működni. Az így megalakult csoportok azután kebelükből elnököt, jegyzőt s a szükséghez képest más tisztviselőket választanak. Az egyesület elnökének rendszerint az iskolák igazgatói választandók, míg más tisztségekre nőtágok is megválaszthatók. „Az igazgató feladata a patronázs tevékenység irányítása, javaslatok tétele és az egész ügykezelés vezetése.” Az egyesület a szükséghez képest gyűléseket tart, melyekről a felvett jegyzőkönyv a tanfelügyelőséghez annál inkább beterjesztendő, mivel az egész patronázs tevékenység ellenőrzése a tanfelügyelőséghez bízott. Az egyesületek mikénti megalakulásáról s azok módozatairól nem tartom céloznak ez alkalommal bővebben beszélni, mert erről a tanfelügyelőségek külön tájékoztatást adtak ki s azt hiszem már egyesületünk tagjai ismerik is. Gyergyószentmiklósban a patronázs egyesület, minthogy elég számos tagot valhat magáénak, a tantestület kebelében alakult meg s azért ajánlom, hogy ott, ahol még megalakulva nincs — szintén a tantestület kebelében alakítsák meg s így egy munkával a gyűlésezést a tantestületi gyűlések keretében megtarthatják annál inkább, mert a tantestületi gyűlések munka anyaga ezzel a tárggyal csak értékesebbé lesz téve. Céлом még a patronázs munka vázlatos ismertetése. Törekedjék a tanító tanítványai lelkét alaposan megismerni, jó, rossz hajlamaikkal teljesen tisztába jönni, hogy így senkit jogtalanul se ne büntessen, se ne jaltalmaz. E célból ajánlom eddigi pedagógiai tapasztalatom egész melegével, hogy ott ahol csak lehetséges, hozzák be a felmenő rendszert, mert az elemi iskola tulajdonképpeni célja nem a tanítás, hanem nevelés lévén, hiába mondja nekem bárki, hogy nevelői munkásságának eleget tud tenni osztály tanítás mellett, s ez a cél megdönti azt a neveléséget ertvet a felmenő rendszer ellen, hogy mi lesz az olyan osztállyal, melynek gyenge tanítója van?

(Folytatás.)

IRODALOM.

Kis Könyvtár a katolikus hívek számára. 5 csinos és gazdag tartalmu füzetke jelent meg eddig a hívek igazi lelki épülésére. Mindenki nagy haszonnal forgathatja s minden katolikusnak kellene is forgatnia.

Az 1. szám: Bangha Béla S. J.: Jézus szívének nagy igérete. (III. kiadás 35 ezer.)
2—3. szám: Jámbor László S. J.: Örök igazságok. (20 ezer.)

4. szám: Müller Lajos S. J.: Ne meneged magad, vagyis, meghívó az Ur Jézus lakomájára. (5 ezer.)

5. szám: Jámbor László S. J.: Levelek egy Mária leányhoz I. Rész. (5 ezer.)

6—7. szám: Biró Ferenc S. J.: Gyónás és egészség. (II. kiadás 6 ezer.)

Mindezen füzetkék számonkint 20 fillérért kaphatók a „Jézustársasági rendház”-ban, Budapest, VIII., Mária-utca 25. szám.

Mária kongregáció. Hitbuzgalmi képes havi folyóirat. Szerkeszti Bernhard Zsigmond S. J. (Megjelen havonként egyszer.) Előfizetési ára: tömegesen rendelve (20 példány) egy évfolyam 1 kor., külön rendelve 2 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mária-utca 25. — Legújabb száma most jelent meg gazdag és változatos tartalommal.

Kémenes Antal újabb könyve. Kémenes Antal előbb csikszeredai, most pedig szentgotthárdi áll. főgimn. tanár, amint lapunk annak idején megemlékezett róla, Csikvármegyében Ditró község határában az u. n. Tászkotetön 1913. év nyarán hun-székely feliratos emlékeket fedezett fel. Kémenes ezen felfedezésével kapcsolatban megállapította azt, hogy a tászkotetői emlékek feliratai nemcsak az ősi székely rovásírás, hanem a székely családok birtokában lévő tulajdonjegyekkel is közeli rokonságot mutatnak. Kutatását ezen alkalmából kiterjesztette a gyergyói temetők fejjáinak tanulmányozására is, ahol szintén sikerült a tászkotetői emlékeken

előforduló jegyeknek mását ujonnan felfedeznie. A tászkotetói feliratok felfedezésével kapcsolatos, eme új felfedezés adta az eszmét Kémenesnek a „Székely rovásírás és a tulajdonjegyek” c. munkájának megírására, melyben a tudomány eddigi álláspontjával szemben azt bizonyítja, hogy az egyes székely családok birtokában manapság is meglévő tulajdonjegyek a székely rovásírás fennmaradt emlékeinek tekintendők. A mű jövő hónapban kerül könyvpiacra. Megrendelhető lesz 2 korona ellenében Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) könyvkereskedésében. Budapest VI. Andrassy-ut 21. és Schäser Ferencnél Gyulafehérvár, valamint a szerzőnél.

A Magyar Földrajzi Intézet világtalasa. Szerkesztik: Kogutowicz Károly dr. és Littke Aurél dr. 130 térképlapja 100 fős és 220 melléktérképet tartalmaz, névjegyzéke pedig több mint 130.000 helynevet. A mű 16 füzetben lesz teljes, melyek havonta jelennek meg s 8—8 térképet tartalmaznak. Ez az egyedüli magyar nagy kézi atlasz, mely a művelt közönség minden ilyen atlasszal szemben támasztható igényét kielégíti. Ára a 16 füzetnek illusztrált és értékes szöveggel 50 kor.; a füzetekhez való diszes félbör-gyűjtőtoknak 10 kor. Megrendelhető a diszes félbörkötésű kiadás is (megjelenik 1914. jul. 60. korona. Három korona részfizetésre is kapható. Bővebb felvilágosítást, prospektust, mintalapot stb. küld minden könyvkereskedés, vagy a kiadó Magyar Földrajzi Intézet részvénytársaság Budapest, V., Rudolf-tér (Margithid, pesti hidfő.)

A „Borromeus” hitszónoklati folyóirat (Győr; előfizetése 8 korona.) legújabb derék füzete február és március vasár- és ünnepnapjaira s esketésre és hamvazószerdára közöl szép, tartalmas és lendületes szentbeszédet. Aranyzájútól két remek homiliát, s nagybőjtre hat igen megható, népies beszédet Urunk kinszenvedéséről. Nagyon jó hasznát vehetik a lelkipásztorok.

A Kath. Hitterjesztés Lapjai ez évi 1-ső januári füzete kiválóan érdekes tartalommal jelent meg. A tanulságos és ismeretterjesztő képes havi folyóirat előfizetési ára: egész évre 6 korona. Megrendelhető „A Kath. Hitterjesztés Lapjai” kiadóhivatalában Nagyvárad, Ujvárosi plebánia.

Pályázat.

A magyarláposi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik:

Javadalmazás: készpénzben 1200 K, alapítványos szentmisékből 68 K, stóla 40 K, kertilletmény 20 K, kérelmezett államszegély: 3 szoba, konyha, kamra és mellékhelyiségekből álló lakás.

Kötelesség: az I.—VI. vegyes osztályok önálló vezetése s a kántori teendők pontos vezetése. Pályázati határidő: 1914. február 15., mely napon a választás is tartatik. Közbeeső vasárnapokon kántori próba. Állás azonnal elfoglalható. Pályázatok az iskolaszék címére küldendők.

1015—1913 végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a medgyesi kir. járásbíróságnak 1912. évi Sp. III. 524—2. számú végzése következtében dr. Baltariu János helybeli ügyvéd által képviselt Cászári Frigyes medgyesi lakos javára demeterpataki lakosok ellen 250 K s jár erejéig 1913. évi május h 69-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felül foglalt és 2200 koronára becsült következő ingóságok u. m. 1 cséplőgép, 1 motor ezek dr. Springer Aladár 230 K, Rácz testvérek 160 K 50 fill. s. j. kielégítésére is nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbíróság 1913. évi V. 403—2. sz. végzése folytán 250 kor. tőkekövetelés, ennek 1913. évi április hó 12. napjától járó 5 százalékos kamatai, egyharmad százalékos váltódíj és eddig összesen 77 kor. 66 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig adósoknak Demeterpatakán 59 sz. a. lakásán leendő megtartására 1914. február 23-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Gyulafehérvár, 1914. január 22.

Szentmiklós András.

kir. bir. végrehajtó.

1010—1913. végr. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. járásbíróságnak 1913. évi Sp. I. 682—2. sz. végzése következtében dr. Kratochwill Ferenc ügyvéd által képviselt Szrágá Edéné gyulafehérvári lakos javára, 72 K 70 f. s jár. erejéig 1913. október hó 6-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 1975 K-ra becsült következő ingóságok u. m. szobatorok, szőlőprések, benzín malom, edények, ágyneműk, china ezüst dolgok, melyek ifj. Bauman Nándor 533 K 55 f. dr. Cseke Vince 16 K, Fehér Miklós 4532, Dáhinten Viktor 45, W. Corwick rt. 125 K 88 f. Keresk. Bank 2840 K, Agricola 5648 K, Árdeleána 18884 K 34f, Gyulafehérvári hitelszövetkezett 5080 K, Szászsebesi takarékpénztár 13200 K s. j. kielégítésére is nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a Gyulafehérvári kir. járásbíróságnak 1913. évi V. 933—1. számú végzése folytán 72 kor. 70 fill. tőkekövetelés, ennek 1913. évi június hó 30. napjától járó 5 százalékos kamatai, egyharmad százalékos váltódíj és eddig össze-

Ha a háziasszony nem tudja, hogy milyen pótkávéval használjon a babkávához, kísérelje meg a Kathreiner-féle Kneipp malátakávé!

Teljesen meg lesz elégedve.

A kísérletnél Egyelőre a Műt. utca 25-ára, mely mindenütt kapható. Aki részletesebb tájékoztatást kíván, írjon a Kathreiner-féle malátakávé gyárak részvénytársaságnak, Wien, I., Annagasse 8.

sen 5 kor. 71 fillérben bírólilag már megállapított költs. erejéig adósoknak Kisfaludon 33. sz. lakásán leendő megtartására 1914. febr. 11-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitiizetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében középpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Gyulafehérvár, 1914. január 5.

Szenmiklósy András
kir. bir. végrehajtó.

120—1914. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszéknek 1914. évi V. 214. számú végzése következtében dr. Baltariu János ügyvéd által képviselt Noszin Samu javára 9000 K s jár. erejéig 1914. január hó 8-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 740 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 1 fehérszörű borjas tehén és szoba butorok nyilvános árverésen eladotnak. Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbíró 1914. évi V. 14. számú végzése folytán 9000 kor tőkekövetelés ennek 1913 évi december hó 30. napjától járó 6 százalékos kamatai,

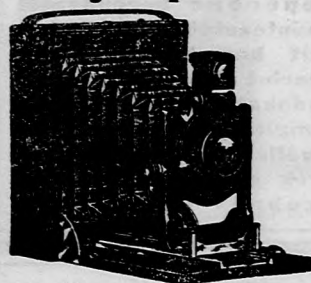
egyharmad százalék váltódíj és eddig összesen 204 kor. 06 fillérben már megállapított költségek erejéig Balázsfalván leendő eszközölsére febr. 16. napjának 2 órája határidőül kitiizetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében középpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Balázsfalva, 1914. január 23.

Szigethy Károly
kir. bir. végrehajtó.

Fényképészeti kellékek és gépek

eredeti
gyári
árban.

finomabb
kivitelű
gépek
havi rész-
leffizet-
tésre is
kaphatók

Schäser Ferencz GYULAFEHÉRVÁRT,
könyv- és papirkereskedésében.

Fényképészeti cikkek és kellékek beszerezhetők Schäser Ferencnél Gyulafehérvár

Hirdetések felvételnek a Püsp. Lyceumi könyvnyomdában
Gyulafehérvár, Felsővártér. (Hungária szállodával szemben.)

HINGER JÓZSEF

asztalos mester Gyulafehérvár.
Széchenyi-utca 10. szám (saját ház),
a Jickeli-féle vasraktárral szemben.

Tervrajzok
díjtalanul
készítettek

Készít: épület munkát, festett, massiv,ournéros butormunkát, portále és boltberendezést, ugyszintén javításokat is elfogad. Szállít és lerak tölgy és bükkparkettát. Árjegyzék szerint irodai, vendéglői és ebédlőszékeket, tükröket méret szerint. Raktáron tart minden fajta fakoporsókat is. Szolid árak.

Lelkiismeretes pontos kiszolgálás.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, pepi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyháziruhák

készítésére rendeztembe. Mindennemű egyháziruhák: casulák pluvialék velumok, baldachinumok, minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készítettnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek. 11—33—52

Költségvetés és árjegyzék ingyen! Személyesen is megjelenek!

16* 6—52

Arrechen...
FRANCIA...
VILAGNYELVEKET
MESTANUNHATJA
tanító nélkül
SCHIDLOF DE 1000
MÓDSZERÉVEL
AZ EGYES NYELVTANOK 10
FUZETBEN TELJESEK A 60F
DÍSZES VÁSZONMAPPABAN
EGYBEGYUJTVE 2K
KAPHATÓ:
SCHÄSER FERENCZ
papirkereskedés, Gyulafehérvár.

A pécsi 1807. évi orsz. kiáltáson az Orsz. Ipar-gyűlés által nagy elűt érdemmel kitüntetve

Krisztián József és Fia

méhviaszgyertyagyár méz, fáklya és viasz raktára

Számos évek óta a pécsi székelyház és más plebániák templomi viaszgyertya, örökmeccs, olaj ssa litója.

Alapított 1829-ben.

Tel. n. szám: 424.
92-8-02

Ajánljuk a főtisztelendő plebánus urak becses figyelmébe kitűnő minőségű és az egyház rendeleteinek megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékeket. — Kívánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük.

PÉCSETT. Főüzlet: Szigeti országút 3. sz.
Fióküzlet: Jókai-tér 9. szám.

Naponta friss élesztő!

LABUD JÓZSEF

(ezelőtt özv. Lakner Antalné)

GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR
(a városháza szomszédságában.)

...
Sütőde és lisztraktár

Ajánlom elsőrendű friss süteményeimet, u. m. tejes és vajjas kiflit, sós kiflit, sós fonotat, kalácsot, továbbá fehér, barna és félbarna kenyereimet. Dusan felszerelt **lisztraktáromban** házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csakis a hírneves Neumann Testvérek cég aradi gőzmalma örleményei.

Naponta 2-szer kenyér-sütés.

A plebániáknak és lelkészi hivataloknak szükséges összes

EGYH. NYOMTATVÁNYOK

kaphatók a Püsp. Lyc. Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Borromäus

miseruhák az öt résszel, puha béléssel **félselyem**

damasztból, paszomántból készített keresztel. selyem himzett I. H. S.-sel.

arany paszománttal . . . Kor. 30.—
Selyem paszománttal . . . . . Kor. 35.—
Bársonyból ugyanannyiba kerül bármely színben.

Aransyárga, selyemmel átszövött betéttel készítve arany paszománttal . . . Kor. 48.—
Selyem paszománttal . . . . . Kor. 50.—

A betét selyemmel díszesen hímözve, arany paszománttal . . . . . Kor. 65.—
Selyem paszománttal . . . . . Kor. 68.—
Négyszeresen aranyozott paszománttal 78.—
Valódi arany paszománttal . . . Kor. 100.—

Más egyházi ruhák és szerek nálam rendkívül olcsón szerezhetők be. **Ne vegyen addig semmit, mig tölem ajánlatot nem kert.**

Régi miseruhákat 10.—, 15.—, maximum 20.— koronáért kitűnően javítok s még 5—6 évig használható lesz.

Zászlók, Baldachinok, gyertyatartók, Pacificalék, kelyhek, szentségtartók, stb.

Kelyhek 21.— koronáért **írásbeli jótállás mellett** aranyozok.

Ha bármily egyházi ruha vagy egyházszer nem volna megfelelő. **viSSZAVESZEM.**

3* 4—52

Szabó Aurél Budapest-Kelenföld

egyházi ruha és reverenda készítő műhelye.

Megbízható kath. cég!

Ruzsinszky Béla

oltárépítő

PÉCS, Tábor-utca 4. sz.

Géperőre berendezett műintézetében olcsón készít bemutatott rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

Réz és vasbutorok, háló, ebédlő, kórház és kerti berendezések, sodronyágybetétek, kocsitűlesek, lószőr és afrik madracok, dívánok, rézkarnisok, ablak-róletták, redőnyök, mosdóasztal és mosdó-készletek, szoba klozet, fa- és széntartók, kalyhaellenzők, tüzelőkészletek, ruha-fogasok, patkány és egérfogókat legjutányosabban szállít.

GARAI KÁROLY

RÉZ- ÉS VASBUTOR KÉSZÍTŐ

ARAD

JÓZSEF-FŐHERCEG-U. 11.

URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő

KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom. 17—5—52

Templomok, oltárok, szószékek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

Katholikus családok lapja!

„ÉLET“

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén **Izsóf Alajos**. Előfizetési ára egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. — Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmu, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.